

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STV102
VT05
Handledare: Anders Uhlin

Natos intervention i Förbundsrepubliken Jugoslavien 1999

En argumentationsanalys

Ludvig Becking
Hanna Pütsep

Abstract

I denna empiriska undersökning analyserar vi argumenten som framkom i diskussionen före och under Natos intervention i Förbundsrepubliken Jugoslavien 1999. Som en bakgrund till vår analys beskriver vi det folkrättsliga regelverket samt två teoriskolor och deras syn på staten, internationella relationer och humanitär intervention. Vi genomför därefter en argumentationsanalys enligt Naess pro et contra-modell, där vi kategoriserar argumenten och bedömer deras beviskraft. Vid bedömningen av argumenten drar vi paralleller till folkrätten och till de olika teoriskolorna.

Nyckelord: humanitär intervention, Kosovo, Nato

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemet	1
1.2	Teori	1
1.3	Metod och empiri	2
1.4	Avgränsning och urval	2
1.5	Material	3
1.6	Disposition	3
2	Folkrätt och teori	4
2.1	Folkrätt	4
2.1.1	Normer	4
2.1.2	Suveränitet.....	5
2.1.3	Våldsförbud.....	6
2.1.4	Humanitär intervention	6
2.2	Teori	7
2.2.1	Realism.....	7
2.2.2	Solidarisk teori	8
3	Bakgrund till Kosovokonflikten	10
4	Argumentationsanalys	12
4.1	Inledning.....	12
4.2	Pro et contra-lista	13
4.3	Klassificering och bevisvärdering av argumenten	15
4.3.1	P1. Det var en humanitär nödvändighet och skyldighet att ingripa i FRJ då det begicks övergrepp mot befolkningen i Kosovo	15
4.3.2	P2. Natos agerande var nödvändigt då situationen i Kosovo var ett hot mot fred och säkerhet.....	17
4.3.3	P3. Interventionen var rättfärdigad då FRJ brutit mot sina förpliktelser enligt säkerhetsrådets resolutioner, främst resolutionerna 1109 och 1203.....	18
4.3.4	P4. Nato har en ny roll att i denna typ av fall agera vid sidan om FN och OSSE för att stärka fred och säkerhet	20
4.3.5	P5. FRJ styrs av en ond diktator, Milosevic, och krigshandling-arna tvingades fram av hans agerande	21

4.3.6	C1. Interventionen var inte rättfärdigad då den stred mot FN-stadgan och internationell rätt.....	22
4.3.7	C2. Kosovokonflikten är en intern konflikt och bör således hanteras inom FRJ.....	23
5	Slutsats	25
6	Referenser	27
	Bilaga	28

1 Inledning

1.1 Problemet

Vår uppsats är en empirisk undersökning av argumentationen kring Nato:s intervention i Förbundsrepubliken Jugoslavien (FRJ) 1999. Vår specifika frågeställning är vilken argumentation som lades fram i debatten och vilka av dessa argument som kan anses vara hållbara och relevanta. Vidare kommer vi att se vilken teoretisk och folkrättslig grund man kan koppla de olika argumenten till.

Att vi valt att analysera Nato:s intervention i FRJ har flera orsaker. För det första utgjorde humanitära argument en stor del av motiveringen kring interventionen. Mot bakgrund av dels ett allt starkare fokus på mänskliga rättigheter i internationella relationer och dels erfarenheterna från Rwanda och före detta Jugoslavien tolkades Nato:s agerande av vissa bedömare som början på en ny internationell ordning. För det andra var Nato:s agerande ett klart avsteg från FN-systemets grundregler då det inte sanktionerades av säkerhetsrådet. För det tredje innebar Nato:s agerande att organisationen fortfarande, trots det Kalla krigets upphörande, ansåg sig vara en relevant aktör inom internationell fred och säkerhet.

1.2 Teori

Diskussionen kring humanitär intervention har pågått under de senaste tio åren och det finns olika skolor som i sin tur baseras på olika teoretiska synsätt på staten och internationella relationer. Vi kommer att ge en översiktlig bild av två teoribildningar som inledning till vårt arbete. Dessa är realismen med en skeptisk inställning till rent humanitära interventioner samt den solidariska teorin som är mer positiv och under vissa omständigheter accepterar humanitära interventioner. Vi kommer även att ta upp det folkrättsliga regelverket som en bakgrund till frågan om humanitär intervention.

1.3 Metod och empiri

Vi kommer att genomföra en textanalys, mer specifikt en klassisk argumentationsanalys där vi strukturerar upp de argument som Nato-länderna förde fram för att rättfärdiga interventionen. Vi kommer att använda oss av Naess pro et contra-modell (Bergström och Boréus 2000 s. 95). Vi kommer då att utgå från den huvudsakliga tesen i Nato:s argumentation, det vill säga att det var rättfärdigt att intervensera i FRJ den 24 mars 1999. Vi kommer därefter att undersöka de argument som fördes fram för och emot huvudtesen av diverse internationella aktörer. Analysen kommer att ha tre huvudsakliga syften:

1. Deskriptivt, det vill säga att strukturera upp argumentationen från befintliga sammanhang och att hitta de huvudsakliga argumenten som fördes fram för och emot en intervention.

2. Bedöma om argumentationen lever upp till vissa normer. Detta innebär att bedöma om argumenten lever upp till grundläggande krav på saklighet och rationalitet. Dessutom innebär det att klassificera argumentationsfel etcetera.

3. Avgöra argumentens beviskraft, det vill säga i vilken mån de stödjer den angivna ståndpunkten. Detta görs genom att undersöka följande tre områden:

- a. Undersöka argumentens *hållbarhet och relevans*. Hållbarhet mäts genom att undersöka trovärdigheten och rimligheten i argumenten. Om det rör sig om faktuelle argument, som till exempel om FRJ hade brutit mot sina internationella förpliktelser, kan detta undersökas genom konkreta bevis och studier, och om det rör sig om normativa argument mäts dessa med hjälp av intuition, överordnad moraluppfattning och/eller konkreta fall. Relevansen avgörs av om argumentet stödjer den faktiska tesen/påståendet.

- b. Finns det *icke formulerade argument* och vilka är de i så fall?

- c. *Sammanvägning* av beviskraften i varje argument för sig och av alla argumenten tillsammans. (Bergström och Boréus 2000 s. 95ff.)

De slutsatser som vi kommer fram till i vår argumentationsanalys kommer vi sedan att analysera mot bakgrund de folkrättsliga reglerna och diskursen om humanitär intervention.

Anledningen till att vi väljer att studera just argumentationen kring Kosovointerventionen är argumentens centrala roll inom folkrätten. En viktig normkälla inom folkrätten är sedvanerätt som baseras på just staters agerande och argumentation, alltså deras uppfattning om vad som är internationell rätt.

1.4 Avgränsning och urval

Vår argumentationsanalys kommer att grunda sig på uttalanden som gjordes mellan den 31 mars 1998 och 8 maj 1999. Anledningen till att vi valt detta

tidsspann är att interventionen i mars 1999 föregicks av en utdragen debatt inom det internationella samfundet. Vi vill spegla hela debatten får att ge en rättvis bild av aktörernas ståndpunkter.

1.5 Material

I teori- och folkrättsavsnittet kommer vi att använda oss av sekundärmaterial i form av akademiska texter. Dessa ger den översikt som krävs för att förstå grunderna i folkrätten och teorierna kring humanitär intervention som vi sedan skall använda oss av i vår analys.

I vår argumentationsanalys kommer vi att utgå från primärmaterial i form av uttalanden och debatter av ledande företrädare för de olika aktörerna. En mer ingående förklaring till analysmaterialet ges i kapitel 4.

1.6 Disposition

Vi tänker inleda vår uppsats med ett kapitel som klargör den relevanta folkrättsliga bakgrunden inklusive frågan om humanitär intervention och de olika teoribildningarna kring denna fråga. Därefter kommer vi att kartlägga argumenten och diskussionen som fördes kring interventionen i FRJ. Avslutningsvis kommer vi att analysera dessa argument i ljuset av folkrätten och teoribildningen kring humanitär intervention.

2 Folkrätt och teori

2.1 Folkrätt

Folkrätten är det regelverk som reglerar alla internationella mellanhavanden. Nedan skall vi gå igenom några av folkrättens centrala delar som är nödvändiga för att förstå diskussionen kring humanitär intervention. I analysen kommer vi att använda folkrätten som en förankring för de olika argumenten kring humanitär intervention.

2.1.1 Normer

I internationella sammanhang finns ingen fast lagstiftande församling eller bestämd lagstiftningsprocess på samma sätt som i nationella system. Fortfarande är stater de aktörer som främst har rättigheter och skyldigheter i dessa sammanhang. Dessa statsaktörer kan frivilligt välja att ingå bindande avtal genom att skriva under ett traktat men de kan även bli bundna vid internationella normer som man inte uttryckligen accepterat. En regel måste alltid kunna härledas från någon av de källor som ger oss bindande internationella normer. (Thirlway 2003 s. 118 ff.) Normkällorna finns listade i stadgan för den Internationella domstolen, artikel 38. Källorna är internationella *traktater*, internationell *sedvana*, *juridiska principer* samt *rättsfall* och *doktrin*. De tre första källorna är primära och utan inbördes ordning medan rättsfall och doktrin är en subsidiär källa.

De *traktater* som en stat ingått med en eller flera andra stater är bindande. Traktaten är en klar förpliktelse som samtliga parter förväntas följa medan stater som inte är part till dokumentet inte heller är bundna vid dess innehåll. (Thirlway 2003 s. 122) I viss utsträckning är det möjligt för traktatsparter att reservera sig mot delar av innehållet. Det är dock avgörande att sådana reservationer inte står i direkt motsättning med traktatens grundsyfte. (Thirlway 2003 s. 124)

Internationell *sedvanerätt* binder samtliga stater som inte aktivt tagit avstånd från sedvanan. För att ett handlingssätt skall anses vara en internationell sedvana finns två kriterier som måste vara uppfyllda. Det första kriteriet är att handlingssättet är etablerat, spritt och konsekvent använt av stater. Det andra kriteriet är att staterna som tillämpar handlingssättet upplever det som gällande internationell rätt och ett obligatorium, detta subjektiva kriterium kallas *opinio juris*. Kan det slås fast att ett handlingssätt är allmänt tillämpat och att det av tillämparna anses utgöra gällande rätt är handlingssättet en internationell sedvana

som följaktligen är bindande för alla stater. Enda möjligheten för en stat att inte bli bunden vid en sedvana är att aktivt ta avstånd från den. Det kan man göra genom att officiellt protestera mot handlingssättet. (Thirlway 2003 s. 124ff.) På grund av sedvanerättens karaktär och starka koppling till staters agerande är det en väldigt dynamisk rättskälla. Sedvanerättens existens gör att internationellt agerande blir viktigt för stater eftersom ett upprepat handlande tillsammans med *opinio juris* kan leda till framväxandet av en ny bindande internationell norm.

Vissa internationellt tillämpade *juridiska principer* utgör också bindande folkrättsnormer. Principerna skall vara sådana som samtliga eller en större majoritet av världens nationella rättssystem använder sig av, som exempel kan nämnas principen att avtal skall hållas och att en specifik regel har företräde framför en generell. (Thirlway 2003 s. 131f.)

Den sista normkällan är subsidiär i förhållande till de första tre. I vissa fall kan ändå *rättsfall* och *doktrin* användas för att utröna vad som är internationell rätt. Det kan vara både nationell och internationell rättspraxis man använder sig av samt doktrin författad av erkänt kunniga på det område frågan rör. (Thirlway 2003 s. 132)

2.1.2 Suveränitet

Artikel 2 (7) i FN-stadgan beskriver FN:s uppgift gentemot enskilda stater. Där slås fast att FN inte har rätt att intervensera i staters inhemska angelägenheter såvida det inte rör sig om en situation där internationell fred och säkerhet hotas.

Principen om staters absoluta självbestämmanderätt över sitt eget territorium är helt grundläggande för internationella relationer. Trots detta finns vissa legala sätt att inskränka statssuveränitet. De allmänt erkända inskränkningarna är de tidigare nämnda internationella traktaterna som statsparter frivilligt bundit sig vid. I den mån traktaten påbjuder är man skyldig att följa dess innehåll oavsett omständigheter och nationellt intresse. (Goldmann 1999 s. 30f.)

Som det visats tidigare kan även de andra internationella normkällorna begränsa enskilda staters suveränitet. Följaktligen är det inte tillåtet att agera på ett sätt som går emot internationell sedvana eller juridiska principer så även här är den nationella suveräniteten begränsad. Även icke-bindande överenskommelser, så som policydokument, speglar naturligtvis statens avsikter och följs därför ofta som om de vore bindande dokument (Shelton 2003 s. 148)

Utöver dessa fall finns även några normer som anses så viktiga att inga undantag från dem kan göras. Normerna kallas *jus cogens*-regler och brott mot dessa kan aldrig rättfärdigas eller anses vara en nationell angelägenhet och således falla under suveränitetsprincipen. *Jus cogens*-reglernas karaktäriseras enligt Wienkonventionen artikel 53 av att de är "accepterade och erkända av det internationella samfundet som normer från vilka inga undantag kan göras..." (Shelton 2003 s. 150f.) *Jus cogens*-reglerna är alltså ett slags sedvanerätt men av en högre dignitet, några exempel är våldsförbudet och förbuden mot folkmord och tortyr som alla är absoluta. Till *jus cogens*-reglerna hör förpliktelser, så kallade *erga omnes*- förpliktelser. Dessa ger alla inom det internationella samfundet en

rätt att handla vid brott mot *jus cogens*-reglerna även om staten själv inte varit direkt drabbad av regelbrottet. Denna möjlighet att agera för att stävja grova internationella brott mot mänskliga rättigheter har inte uttryckligen åberopats i någon interventionssituation men existerar som en teoretisk möjlighet. Problemet med hur en *erga omnes*-förpliktelse praktiskt skall genomföras på ett legitimt sätt återstår. (Thirlway 2003 s. 141f.)

2.1.3 Våldsförbud

Våldsförbudet i FN-stadgans artikel 2 (4) är en viktig grundprincip. Förbudet inkluderar våldsanvändning men även hot om våld i internationella relationer. Principen om våldsförbud är en *jus cogens*-regel som kodifierats i FN-stadgan, tanken bakom är naturligtvis att man skall lösa konflikter med fredliga medel och inte ta till våld för att uppnå egen vinning. Det finns två klara undantag från våldsförbudet i artikel 2 (4), dessa är våld i självförsvar samt våld som sanktionerats av FN:s säkerhetsråd. Självförsvarsrätten kan en stat utöva om dess territorium blir angripet, syftet med våldet är då bara att avvärja attacken och medlen för att nå detta syfte måste stå i proportion till angreppets storlek och styrka. (White 2003 s. 506f.) I speciella fall kan FN:s säkerhetsråd med hjälp av kapitel 7 i FN-stadgan sanktionera våldsanvändning. Det skall då röra sig om situationer där freden hotats eller brutits eller där en våldshandling företagits. Säkerhetsrådet har kompetens att avgöra om en situation endast kan lösas med våld eftersom organet bär ansvaret för internationell fred och säkerhet enligt artikel 24 i FN-stadgan. (Gray 2003 s. 607)

Det är alltså en central tanke inom folkrätten att konfliktlösning skall ske med fredliga medel. Denna tanke har kodifierats i ett flertal internationella traktater där man även har listat de olika fredliga konfliktlösningsmedlen. Dessa kan vara förhandling, medling, sanktioner och utfrågningar, men även juridiska lösningar inför en domstol. Världens stater är alltså skyldiga att lösa internationella konflikter med hjälp av de fredliga medlen som står till buds. Skyldigheten innefattar även en förpliktelse för staterna att inte handla på ett sätt som skulle kunna förvärra en konfliktsituation. (Merrills 2003 s. 529ff.)

2.1.4 Humanitär intervention

Tanken om rätten att intervensera på humanitära grunder har vuxit fram under de senaste tio åren. Förespråkarna menar att det är rätt att åsidosätta en stats suveränitet om det är påkallat på grund av en extrem humanitär situation. Man hänvisar till tidigare händelser som i förespråkare av en interventionsrätt i efterhand har kallat humanitära. Exempel på historiska humanitära interventioner sägs vara Tanzanias intervenserande i Uganda och Vietnam i Kambodja på 70-talet. Dock användes inte argumentet om humanitär intervention när händelserna verkligen ägde rum utan då baserade man våldsanvändningen på rätten till självförsvar. (Gray 2003 s. 595f.)

Folkrätten är alltså inte entydig vad gäller frågan om humanitär intervention. Det är oklart om en rätt till intervention verkligen har utvecklats och i så fall på vilka juridiska grunder. I viss mån hänvisar man till en sedvana som sägs ha vuxit fram i och med tidigare interventioner, i verkligheten har man dock använt sig av en blandning av argument för att rättfärdiga senare interventioner och följaktligen kunna kalla dem humanitära. Det finns alltså många oklarheter både kring den folkrättsliga förankringen och det praktiska genomförandet av humanitär intervention. Några olösta frågor är de om vem som skall ha rätt att verkställa en intervention och ansvara för aktionen, om säkerhetsrådet måste sanktionera interventionen och hur interventionen skall genomföras och följas upp. (Gray 2003 s. 596f.)

2.2 Teori

Vi kommer att utgå från två normativa teorier som har helt olika uppfattningar om statssoveränitet och humanitär intervention. Dessa båda teorierna är realismen och den solidariska teorin. I teoriavsnittet nedan kommer vi att gå igenom respektive teoris statssyn samt deras inställning till humanitär intervention. I analysen kommer vi sedan att använda teorierna som en förankring för de olika argumenten kring humanitär intervention.

2.2.1 Realism

Realismens syn på staten är att den utgör den centrala enheten och att dess soveränitet är absolut. Inom realismen, som kan delas in i olika skolor, råder enighet kring tre centrala idéer om statens karaktär. Dessa är övertygelsen om att staten är den enda legitima representanten för ett territoriums gemensamma kollektiva vilja, att en nations ledare har som största uppgift att garantera statens överlevnad samt att en stat endast kan lita på sig själv och sin egen förmåga. (Dunne 1997 s. 110f.)

Enligt realismen dikteras villkoren för internationella relationer av maktförhållanden. Den stat med mest makt, företrädesvis militär sådan, är överlägsen andra och dessa starka stater använder sitt maktövertag för egen vinning skull. Följaktligen tvingas stater med mindre makt att följa efter de med mer. (Dunne 1997 s. 110ff.) Mängden makt definieras främst som militära resurser eller mer praktisk genom att mäta möjligheten att uppnå något med hjälp av våld eller hot om våld. Detta är dock den traditionella definitionen av makt. Modernare strömningar inom realismen anser att makt även kan finnas i egenskap av prestige, ekonomiskt och diplomatiskt inflytande. (Dunne 1997 s. 115)

Realismen menar att världens stater samexisterar i ett anarkistiskt system som saknar en överordnad maktstruktur. Istället tävlar staterna om den mängden makt som finns, om någon utökar sin maktkvot medför det automatiskt att någon annan stats kvot minskar. Den enda principen för internationell samexistens är den om

icke-intervention och suveräniteten är således absolut. Av detta resonemang följer att staten är den enda relevanta enheten i internationella relationer. Även om icke-statliga aktörer existerar så måste de följa regler som är uppställda av stater och de icke-statliga aktörernas tillvaro är således helt avhängig staternas goda vilja. (Dunne 1997 s. 114f.)

I det internationella samhället gäller det för stater att överleva, detta är det gemensamma målet för allt agerande. Eftersom övergripande maktstruktur saknas kan den egna statens säkerhet endast garanteras av den själv. Samma sak gäller för alla stater och den maktbalans som uppstår på grund av detta är visserligen ingen stabil överenskommelse men ofrånkomlig då de inter-statliga relationerna i grunden präglas av misstro. Det enda tänkbara samarbetet är det där den egna staten vinner på det och motparten följaktligen missgynnas av detsamma. (Dunne 1997 s. 116ff.)

I frågan om humanitära interventioner är realismens ståndpunkt att staten som utför interventionen inte gör det enbart på humanitära grunder utan som alla andra handlingar görs en intervention endast av egenintresse. Vidare anses interventioner rent olämpliga eftersom det innebär att man orättfärdigt offerar sina egna medborgares liv. Statens uppgift är istället att skydda de egna medborgarna under alla omständigheter. Dessutom anser man inte inom realismen att humanitära interventioner utgör ett undantag från våldsförbudet. En humanitär intervention är alltid illegitim och ett undantag från våldsförbudet skulle kunna missbrukas och existerar följaktligen inte. (Wheeler & Bellamy 2001 s. 473f.)

2.2.2 Solidarisk teori

Inom den solidariska teoribildningen är en stats suveränitet inte obegränsad. Stater anses ha både rättigheter och skyldigheter gentemot varandra och mot sina medborgare. Detta inkluderar skyldigheten att upprätthålla en god nivå av mänskliga rättigheter inte bara inom det egna territoriet utan även att reagera om andra stater inte lever upp till sina skyldigheter att skydda sin befolkning. Det finns alltså en rätt att inskränka en stats suveränitet om den inte kan upprätthålla en acceptabel nivå av mänskliga rättigheter. (Wheeler & Bellamy 2001 s. 475f.)

Inom solidariska teorin finns det två olika legitimitetsgrunder för humanitär intervention. Den så kallade restriktiva skolan baserar sin argumentation på internationella traktater. Man menar att FN:s huvuduppgift förutom att upprätthålla internationell fred och säkerhet även är att skydda mänskliga rättigheter. Grunden för detta påstående finner man i inledningen till FN-stadgan samt i stadgans artiklar 1 (3), 55 samt 56. I syftet att upprätthålla mänskliga rättigheter i världen har FN följaktligen en konventionsenlig möjlighet att ta till medlet humanitär intervention. Humanitär intervention anses utgöra ett undantag till våldsförbudet i artikel 2 (4) i FN-stadan och utgör således inget brott mot denna grundprincip. Vissa ur den restriktiva skolan hävdar även att enskilda stater har rätt att intervensera om FN skulle misslyckas att uppfylla åtagandet att skydda mänskliga rättigheter. Den andra skolan, den så kallade kontra-restriktiva, menar att humanitär intervention legitimeras, inte i traktater och internationella avtal,

utan genom internationell sedvana. Kontra-restriktionisterna hävdar att denna sedvana existerar sedan innan FN-stadgans tillkomst. Med tanke på de få exempel på humanitär intervention som finns i historien är denna åsikt starkt ifrågasatt. (Wheeler 1997 s. 395f.)

Nicholas Wheeler ställer upp en rad kriterier för när en intervention anses vara korrekt enligt den solidariska teorin. Eftersom syftet med humanitära interventioner är att främja internationell ordning och rättvisa spelar det inte någon roll om interventionen utförs av en enskild aktör eller hela det internationella samfundet, det viktiga är att de kriterier som ställs upp för en humanitär intervention uppfylls. Kriterierna är att interventionen har en rättfärdig orsak, att man uttömt alla möjligheter till en fredlig lösning, att interventionsingreppet står i proportion till det begångna brottet samt att interventionen har förutsättningar att lyckas. (Aggestam 2004 s. 15)

3 Bakgrund till Kosovokonflikten

Under 1990-talet präglades det forna Jugoslavien av konflikter. Efter kriget i Kroatien och Bosnien blossade oroligheter upp i Kosovo, en provins i FRJ, i slutet av 90-talet. Majoritetsbefolkningen i Kosovo utgörs av etniska albaner och en konflikt utbröt mellan majoritetsgruppen å ena sidan och serbisk militär och polis å andra sidan. För att stävja konflikten i Kosovo vidtog det internationella samfundet en rad åtgärder. (Beckman 2005 s. 208)

Den första större åtgärden var säkerhetsrådsresolution 1160 rörande situationen i Kosovo. Resolutionen kom i mars 1998 och i den ombads parterna att verka för en politisk lösning av konflikten. Säkerhetsrådet fördömde också all våldsanvändning som båda sidor gjort sig skyldiga till samt förbjöd vapenexport till FRJ. Resolutionen gjorde också klart att säkerhetsrådet skulle ta till ytterligare åtgärder om parterna inte aktivt samverkade till en fredlig lösning av situationen. (Beckman 2005 208f.)

Trots resolution 1160 förbättrades inte situationen i Kosovo, i stället försämrades den. Serbisk militär och polis fortsatte att använda sig av våld mot civilbefolkningen och många människor drevs på flykt. Som en följd av detta infördes ekonomiska sanktioner gentemot FRJ. (Beckman 2005 s. 209)

I juni 1998 gjorde FN:s generalsekreterare klart att en intervention i FRJ inte skulle kunna ske utan säkerhetsrådets medgivande. Samtidigt stod det klart att detta medgivande inte skulle fås på grund av Rysslands negativa inställning, som en permanent medlem i säkerhetsrådet har Ryssland vetorätt i alla dess beslut. I resolutionen 1199 krävde säkerhetsrådet dock eldupphör från samtliga parter och att den humanitära situationen i Kosovo skulle åtgärdas till de bättre omedelbart. Trots detta fortsatte oroligheterna i Kosovo och flera rapporter om massakrer på Kosovoalbaner nådde omvärlden. (Beckman 2005 s. 210)

I oktober 1998 gjorde Nato klart att organisationen skulle vidta militära åtgärder om FRJ inte följde säkerhetsrådets resolutioner. Detta hot om våld ledde till en överenskommelse mellan FRJ och Nato, FRJ gick med på att låta sig övervakas för att säkra efterlevandet av resolutionerna 1160 och 1199. I ytterligare en resolution, 1203, välkomnade säkerhetsrådet överenskommelsen och man krävde att FRJ skulle leva upp till dess innehåll. (Beckman 2005 s. 211)

Efter en tids lugn blossade konflikten åter igen upp i januari 1999, den utlösande faktorn till detta var att en massaker av 45 civila Kosovoalbaner uppdagats. Säkerhetsrådet fördömde massakern och krävde åter igen omedelbart eldupphör. Säkerhetsrådet gav också i ett offentligt uttalande sitt stöd till internationella initiativ för att minska spänningarna samt främja fredliga lösningar i konfliktområdet. (Beckman 2005 s. 213f.)

I slutet av januari meddelade Nato-länderna att de var beredda att låta organisationen ta till militära medel gentemot FRJ om landet inte efterlevde

säkerhetsrådets resolutioner. FRJ ställde sig kritiskt till utspelet och kallade det ett olaga hot om våldsanvändning gentemot en suverän stat. Under februari och mars sökte man förmå FRJ att skriva under en överenskommelse i vilken landet skulle förbinda sig att tillåta Natos närvaro i FRJ samt att en folkomröstning om Kosovos självständighet skulle hållas inom tre år. Efter att förhandlingarna brutit samman påbörjade Nato flyg- och missilattacker mot FRJ den 24 mars 1999. (Beckman 2005 s. 214ff.)

4 Argumentationsanalys

4.1 Inledning

Nedan kommer vi att genomföra en argumentationsanalys enligt Naess pro- et contramodell (Bergström och Boréus 2000 s. 101). Argumenten delas genom denna modell upp i för och motargument angående tesen (T) om Natos militära intervention i FRJ 1999 var rättfärdigad. De olika argumenten i debatten är uppdelade på följande sätt. Proargument, det vill säga argument som stödjer ett annat argument eller tesen, betecknas med P och contraargument, som talar mot ett annat argument eller tesen betecknas C. P1, P2 och P3 respektive C1, C2 och C3 är *argument av första ordningen* som direkt stödjer eller talar mot tesen. Det finns ingen hierarki mellan argumenten, numreringen är endast till för att särskilja dem. Det finns dock även argument som inte är uttalade direkt för eller mot tesen utan istället för eller mot ett annat argument, så kallad *argument av andra ordningen*. P1P1 respektive C1P1 är argument av andra ordningen, som stödjer respektive talar emot argument av första ordningen. Argumenten av andra ordningen kan därefter kombineras. Till exempel är P1P1C1 det första proargumentet för det första proargumentet för det första contrargumentet mot tesen och C1P2P4 är det första motargumentet mot det andra proargumentet för det fjärde proargumentet för tesen. Förutom argument finns även uttalade och uttalade *premiss*er som fungerar som länken mellan ett pro- eller contraargument och det påstående det är ämnat att påverka (Bergström och Boréus 2000 s. 104). Dessa betecknas med den grekiska bokstaven "φ". Efter att vi genomfört denna uppdelning av argumenten följer en klassificering och bevisvärdering av argumenten.

Argumenten har hämtats från ledande företrädares uttalanden i officiella sammanhang från den 31 mars 1998 till den 8 maj 1999. I huvudsak har de flesta argument hämtats från dels de debatter som fördes i FN:s säkerhetsråd vid tiden innan och under interventionen och dels officiella uttalanden från Natos dåvarande generalsekreterare Javier Solana. I bilagan återfinns alla argumenten följt av exakta hänvisningar till specifika uttalanden som förde fram åsikter i denna anda. Då det inte rör sig om en specifik ordväxling utan en hel debatt finns det givetvis åtskilliga mer eller mindre exakta återgivningar av varje argument och de som återfinns i bilagan är således endast ett exempel på utformningen.

4.2 Pro et contra-lista

Nedan följer vår uppdelning av de argument som förekom i debatten som pågick inför och under Natos intervention i FRJ 1999:

T. Det var rättfärdigat att Nato ingrep med väpnade medel i FRJ den 24 mars 1999.

P1. Det var en humanitär nödvändighet och skyldighet att ingripa i FRJ då det begicks övergrepp mot befolkningen i Kosovo.

P1P1. Erfarenheterna från Bosnien-Herzegovina visade att ett ingripande var nödvändigt för att förhindra övergrepp.

P2P1. Hundratusentals personer i Kosovo hade jagats på flykt av FRJ:s regeringsstyrkor.

P3P1. Nato förde inte ett krig mot FRJ utan endast ett krig för att förhindra övergreppen.

C1P1. Argument som syftar till att rättfärdiga Natos agerande på humanitära grunder var inte relevanta då ingripandet var en olaglig aggression enligt internationell rätt.

P2. Natos agerande var nödvändigt då situationen i Kosovo var ett hot mot fred och säkerhet.

P1P2. Situationen hotade att sprida sig och orsaka väpnade konflikter på Balkan.

øP1P2. Balkan var efter nittioalets konflikter instabilt och konflikter kunde lätt sprida sig mellan länderna.

C1P2. Natos agerande innebar i sig självt ett hot mot fred och säkerhet.

P1C1P2. Om Natos agerande skulle accepteras av det internationella samfundet skulle detta vara en farlig föregångare som innebar att andra länder kunde attackeras nästa gång.

P3. Interventionen var rättfärdigad då FRJ brutit mot sina förpliktelser enligt säkerhetsrådets resolutioner.

P1P3. Hot om våld och fullföljandet av sådana hot var nödvändigt för att få länder att efterfölja internationella förpliktelser.

P1P1P3. Erfarenheterna från Bosnien visade att hot om våld var nödvändiga.

C1P3. Säkerhetsresolutionerna som antogs med anledning av situationen i Kosovo innehöll inga paragrafer om våldsanvändning.

C1P1P3. Natos agerande var kontraproduktivt då det förstörde förutsättningarna för förhandlingarna mellan parterna.

C2P1P3. Alla fredliga medel hade inte uttömts.

P4. Nato hade en ny roll att i denna typ av fall agera vid sidan om FN och OSSE för att stärka fred och säkerhet.

P1P4. Erfarenheterna från Kosovo och Bosnien visade på nödvändigheten av detta.

P2P4. Det var inte möjligt att agera direkt genom FN då Ryssland och Kina hade blockerat detta. Nato var därför nödgat att agera.

P3P4. Nato hade rätt att besluta om interventioner i andra länder.

P4P4. Natos agerande stödde det internationella samfundets mål i Kosovo, det vill säga att skapa ett fredligt, multietniskt och demokratiskt Kosovo.

C1P2P4. Inget försök gjordes att hantera situationen i säkerhetsrådet. Påståendet att ett agerande av säkerhetsrådet skulle ha blockerats av permanenta medlemmar är alltså inte korrekt.

P5. FRJ styrdes av en ond diktator, Milosevic, och krigshandlingarna tvingades fram av hans agerande.

P1P5. Om han inte stoppas omedelbart kommer det att bli ännu mer kostbart att stoppa honom senare.

φP1P5. Jämförelse med Hitler och de enorma konsekvenserna av att det internationella samfundet inte stoppade honom i tid.

C1P5. Det var inte motiverat att starta ett krig enbart på grund av en mans ovilja att följa det internationella samfundets krav.

C1. Interventionen var inte rättfärdigad då den stred mot FN-stadgan och internationell rätt.

P1C1. Säkerhetsrådet hade exklusiva rättigheter att auktorisera våldsanvändning och Nato hade således ej rätt att besluta om en intervention, vilket uttryckligen stadgades i artikel 53 av FN-stadgan.

P1P1C1. Enligt FN-stadgans artikel 103 var FN:s medlemsstater skyldiga att prioritera FN-stadgan framför andra skyldigheter.

C1C1. Det fanns en skyldighet och en juridisk rättighet att ingripa med väpnade medel för att förhindra humanitära katastrofer.

C2C1. Det fanns en rättighet för Nato att beskydda de egna medborgarna i Kosovo, det vill säga en självförsvarsrätt.

C2. Kosovokonflikten var en intern konflikt och borde således ha hanterats inom FRJ.

P1C2. Utomstående bör aldrig blanda sig i interna konflikter.

øP1C2. Suveränitetsprincipen innebär att ett lands gränser är absoluta och att utomstående inte skall blanda sig i skeenden inom ett lands gränser.

C1C2. Brott mot de mänskliga rättigheterna är inte en intern angelägenhet.

4.3 Klassificering och bevisvärdering av argumenten

I detta kapitel kommer vi att gå igenom de argument vi har rekonstruerat i tabellen ovan och klassificera dem i fem grupper enligt följande (Bergström och Boréus 2000 s. 124ff.):

Symptomargument: Dessa övertygar om att något är för handen på grund av vissa symptom för detta.

Orsaksargument: Dessa övertygar på grund av orsaksrelationer.

Generaliseringsargument: Argument som drar paralleller från ett till flera fall.

Auktoritetsargument: Argument som hänvisar till en specifik auktoritet, till exempel folkrätten.

Motivationsargument: Dessa argument, som vädjar till mottagarens känslor och inre motivationer, är inte enbart baserade på logos utan även på pathos.

Vi kommer även att utföra en värdering av argumentationens beviskraft. I denna genomgång kommer vi att bedöma argumentens hållbarhet och relevans, försöka finna icke-formulerade argument samt slutligen väga samman beviskraften av varje argument för sig och av alla argumenten. Bevisvärderingen kommer att genomföras mot bakgrund av diskussionen om folkrätten, humanitär intervention och de olika normativa skolbildningarna som beskrivits i tidigare kapitel.

4.3.1 P1. Det var en humanitär nödvändighet och skyldighet att ingripa i FRJ då det begicks övergrepp mot befolkningen i Kosovo

4.3.1.1 Klassificering

Huvudargumentet P1 kan sägas vara delvis ett *motivationsargument* då det vädjar till mottagarens inre moraliska uppfattningar om att behandlingen av befolkningen i Kosovo var förkastlig (Bergström och Boréus 2000 s. 126). Det är dock dessutom ett *auktoritetsargument* då det vill påvisa att det finns en rättighet att ingripa i denna typ av situationer. Vidare kan detta argument sägas ha en faktuell del som behandlar förekomsten av övergrepp och en normativ del som behandlar om man bör ingripa med våld i dessa situationer. Vad gäller stödargumenten är P1P1 ett *generaliseringsargument* då det drar paralleller från ett fall till ett annat. P2P1 är ett *symptomargument* i det att det visar på symptom för att risken för en humanitär katastrof var överhängande vid ingripandet. P3P1 är i huvudsak ett *motivationsargument* då det försöker framställa interventionen som motiverad av

humanitära skäl snarare än territoriella eller maktgrundade. Motargumentet om att ingripandet var olagligt, C1P1, är ett *auktoritetsargument* som visar på att interventionen stred mot den högsta auktoriteten inom internationella relationer, det vill säga folkrätten.

4.3.1.2 Bevisvärdering

Vad gäller *hållbarheten* av den faktuelle delen av huvudargumentet stöds denna i debatten av P2P1. Att hundratusentals människor jagats på flykt verkar onekligen vara en god indikator på att det begicks grova övergrepp mot befolkningen i Kosovo vid tiden för Natos ingripande. Detta svarar dock inte på frågan om varför dessa människor flydde. Detta kan ha motiverats av ett flertal olika tänkbara anledningar förutom regeringens agerande, till exempel kan farhågor om vad regeringen tänkte göra och omvärldens beskrivning av situationen spela en roll samt även de kosovoalbanska rebellgruppernas agerande. Vi anser dock att den faktuelle delen av argumentet förefaller hållbart då det stora antalet människor på flykt visade på att det begicks övergrepp mot befolkningen i Kosovo. Vad gäller den normativa delen av argumentet stöds detta av P1P1, det vill säga att det bosniska exemplet visade att ett militärt ingripande var nödvändigt för att förhindra övergrepp. Detta stödargument förefaller hållbart vid en första anblick med tanke på de enorma övergrepp som ägde rum under kriget i Bosnien och dess närhet i tid och rum med Kosovo-krisen 1999. Det är dock alltid vanskligt att använda sig av generaliseringar från ett enda fall då förhållandena aldrig är identiska. Det finns därför tänkbara motargument som skulle kunna grunda sig på att situation i Kosovo 1999 rörde sig om en inomstatlig konflikt mellan regeringen och rebellgrupper som ville bryta sig ur landet till skillnad från Bosnien, där den etniska rensningen och krigshandlingarna var på en helt annan nivå. Dessutom finns problematiken med användandet av internationellt våld kvar i bilden som visas av motargumentet C1P1. Detta argument baseras på den folkrättsliga grunden att våldsanvändande i internationella relationer är förbjudet om det inte sker i överensstämmelse med undantagen i FN-stadgan, det vill säga efter auktorisering av säkerhetsrådet eller i självförsvar. Att humanitära överväganden skulle vara helt och hållet irrelevanta, som C1P1 förespråkar, är dock något tveksamt då det internationella samfundet anser det vara förkastligt med etniska rensningar och legitimt att agera för att stoppa dem. Det finns dock goda bakomliggande skäl till våldsförbudet inom internationell rätt, folkrätten bygger på principen om icke-våld.

Diskussionen som fördes angående en humanitär intervention kan kopplas direkt till de olika teoretiska skolbildningarna, *realismen* och *solidarisk teori*, som beskrivits ovan. De som motsatte sig Natos intervention, förutom FRJ främst Kina och Ryssland, uttalade sig på ett sätt som var baserat på realismens grundtankar om principen om icke-intervention och våldsförbudet i internationella relationer. De ansåg uppenbart inte interventionen som genuint humanitärt motiverad. Att humanitära interventioner inte under några omständigheter kan utgöra undantag från våldsförbudet framfördes av Rysslands representant, och även detta uttalande

är helt i överrensstämmelse med den realistiska skolan. Nato-ländernas utgångspunkt var den rakt motsatta, de argumenterade för att de humanitära omständigheterna i Kosovo utgjorde en giltig anledning för interventionen. Detta grundar sig på den solidariska teorins synsätt, det vill säga att ett land har en skyldighet att respektera en viss nivå av mänskliga rättigheter och att andra länder har en rätt att intervensera om landet inte uppfyller dessa skyldigheter. Stödargumenten Nato förde fram var ämnade att visa på att FRJ inte uppfyllde sina åtaganden samt att interventionen endast var avsedd att avhjälpa den humanitära situationen och inte att territoriellt utmana FRJ.

Vad gäller *relevansen* av huvudargumentet är det klart så att en humanitär nödvändighet att ingripa har relevans för ingripandets rättfärdigande.

Sammantaget kan sägas att detta argument talar för en intervention i FRJ då den visar på nödvändigheten av att stoppa en humanitär katastrof. Det humanitära syftet väger mycket tungt i diskussionen då erfarenheterna från situationer då världssamfundet inte ingripit i tid, som till exempel i Rwanda, påtalar behovet av ett kraftfullt tidigt ingripande vid hotande humanitära kriser. Vad gäller den normativa bedömningen beror argumentets hållbarhet på vilken teoretisk skola man anser ha den mest hållbara argumentationen i frågan.

4.3.2 P2. Natos agerande var nödvändigt då situationen i Kosovo var ett hot mot fred och säkerhet

4.3.2.1 Klassificering

Huvudargumentet får tillsammans med stödargumentet P1P2 anses vara *orsaksargument* då de försöker visa att en större fara kan inträffa om en intervention inte vidtas, en konflikt kan orsaka en annan. Detta stöds av den premiss vi anser ligger bakom stödargumentet som påtalar att Balkan är instabil och att en konflikt lätt kan eskalera och orsaka andra konflikter. Kriget vid Jugoslaviens sammanbrott visade på att konflikter lätt kunde sprida sig och erfarenheterna från denna konflikt var tveklöst färsk i minnet på de som debatterade Natos intervention 1999. Motargumenten som påtalar att Natos intervention i sig är farlig och att den kan leda till en ökning av antalet interventioner är ett *generaliseringsargument*. Det försöker påvisa att Natos agerande kan leda till att andra länder följer dess exempel och intervenerar med väpnade medel när de finner det lämpligt, trots bristen på stöd i säkerhetsrådet.

4.3.2.2 Bevisvärdering

Hållbarhetsbedömningen av huvudargumentet är vanskelig då det är mycket svårt att bedöma vad konsekvenserna hade blivit om Nato inte hade intervenerat. En möjlighet är att situationen hade lösts med hjälp av ett ökat diplomatiskt tryck, till exempel från den ryska ledningen som stod FRJ nära eller med hjälp av ett ökat

folkligt tryck mot Milosevic. En annan möjlighet är givetvis den Natos medlemsländer påtalade, nämligen att situationen hade eskalerat till en etnisk rensning som hade tvingat grannländerna att interвенера och således inneburit krig på Balkan. Premissen för P1P2 är att Balkan är instabilt efter nittioalets krig, ett till synes hållbart antagande. Vid tiden för Natos ingripande fanns det dock ingen i debatten som pekade på att grannländerna skulle attackera FRJ eller att konflikten skulle sprida sig på annat konkret sätt. Vad gäller motargumentet, C1P2, visar detta på att interventionen i sig hotade stabiliteten på Balkan. Även detta argument är svårt att värdera. Bevisligen ledde interventionen dock inte till krigshandlingar länderna emellan på Balkan. Stödargumentet, P1C1P2, är dock mer övertygande då det pekar på att det globala hotet mot fred och säkerhet kan öka om Natos agerande accepteras av det internationella samfundet. En uppluckring av de folkrättsliga spelreglerna och en mindre absolut försvar för våldsförbudet och suveränitetsprincipen i internationell rätt kan onekligen ha spelat en roll vid senare interventioner, till exempel den som genomfördes i Irak 2003. Detta argument belyser en specifik del av debatten om humanitär intervention, nämligen de övergripande effekterna av en försvagning av våldsförbudet och icke-interventionsprincipen i internationell rätt.

De länder som argumenterade för att en uppluckring av våldsförbudet och icke-interventionsprincipen skulle kunna få farliga konsekvenser kan sägas företräda den *realistiska* världssynen. Enligt denna teori är principerna som motarbetar internationella interventioner essentiella för att det internationella systemet skall upprätthållas. Då alla länder tävlar om makt och inflytande är dessa principer viktiga för att förhindra krig och förstörelse.

Vad gäller *relevansen* av huvudargumentet är den enligt vår mening tveklöst så att ett hot mot fred och säkerhet har relevans för om interventionen var rättfärdigad eller ej. Även motargumentet och dess stödargument är dock relevanta då de direkt motsäger Natos argumentation och hävdar att organisationens agerande faktiskt innebar ett hot mot fred och säkerhet.

Enligt vår mening har huvudargumentet P2 en svagare hållbarhet än P1. Att Kosovo-krisen innebar ett hot mot internationell fred och säkerhet är fullt möjligt men Natos agerande kan även ha inneburit en fara, både i sig självt och som en föregångare till framtida interventioner.

4.3.3 P3. Interventionen var rättfärdigad då FRJ brutit mot sina förpliktelser enligt säkerhetsrådets resolutioner, främst resolutionerna 1109 och 1203

4.3.3.1 Klassificering

Både huvudargumentet P3 och motargumentet, C1P3, är *auktoritetsargument* då de hänvisar till säkerhetsrådets resolutioner som en högre normkälla. Stödargumentet P1P3 och dess stödargument P1P1P3 försöker påvisa att det Bosniska exemplet visar att hot om våld är nödvändigt för att få länder att

uppfylla internationella förpliktelser som säkerhetsrådsresolutioner och de är således *generaliseringsargument*. Motargumenten som vill påtala att Natos agerande förstörde möjligheterna till en fredlig lösning och att alla fredliga metoder inte var uttömda kan närmast beskrivas som *motivationsargument*.

4.3.3.2 Bevisvärdering

Vad gäller huvudargumentet kan detta argument troligtvis bedömas som *hållbart*, det vill säga vid tidpunkten för interventionen kan troligtvis inte myndigheterna i FRJ anses ha levt upp till innehållet i säkerhetsrådets resolutioner då den humanitära situationen i landet förvärrades (Beckman 2005 s. 209ff.). Även motargumentet är dock hållbart, det vill säga det fanns inga hänvisningar till våldsanvändning i resolutionerna för det fall att FRJ inte skulle uppfylla dem, se exempelvis säkerhetsrådsresolutionerna 1109 och 1203. Detta innebär att *relevansen* av Natos argumentation kan ifrågasättas. Trots att FRJ inte hade uppfyllt resolutionerna kan dessa inte användas som en auktoritet för ett ingripande då de inte innehöll några paragrafer om våldsanvändning. För att säkerhetsrådets resolutioner skall kunna användas för att ge stöd åt våldsanvändning måste de rimligtvis hänvisa till våldsanvändning. Stödargumenten som visar att hot om våld är nödvändigt för att få länder att uppfylla sina förpliktelser är nödvändiga kan i och för sig ha en viss hållbarhet. Det är dock svårt att se att detta skulle bota bristen på hänvisningar till våldsanvändning i resolutionerna. Det finns många exempel på att länder inte har uppfyllt sina förpliktelser enligt olika former av internationella åtaganden men detta kan inte användas för att motivera interventioner i länderna i fråga. Att säkerhetsrådet har rätt att besluta om interventioner innebär inte heller att brott mot säkerhetsrådsresolutioner automatiskt innebär en rätt att intervensera militärt. Auktorisering av våld måste framgå i den aktuella resolutionen.

Vad gäller motargumenten ville de visa att alla fredliga medel inte var uttömda. Det är intressant att motståndarna till Natos intervention här pekade på en av bristerna i de kriterier som vanligtvis framställs för att avgöra om en humanitär intervention skall komma till stånd, enligt den *solidariska teorin*. Att alla möjligheter till fredlig lösning inte har tömts ut är därför ett argument som är relevant oavsett vilken grundsyn man har på humanitär intervention. Dessutom är frågan alltid aktuell då diplomatiska ansträngningar kan pågå i det oändliga. Ett tänkbart motargument måste här grunda sig på P1, det vill säga att en hotande humanitär katastrof innebar att det inte fanns tid att invänta ytterligare förhandlingar.

Huvudargument P3 är enligt vår mening inte hållbart. Om det internationella samfundet skall använda sig av våld för att tvinga länder att fullfölja internationella åtaganden måste det organ som styr över åtagandet, i detta fall säkerhetsrådet, samtycka till de militära operationerna. Risker är annars att ett lands brist att uppfylla internationella förpliktelser tas som en lämplig ursäkt för en intervention som egentligen motiveras av helt andra orsaker.

4.3.4 P4. Nato har en ny roll att i denna typ av fall agera vid sidan om FN och OSSE för att stärka fred och säkerhet

4.3.4.1 Klassificering

Detta påstående fördes fram vid ett flertal tillfällen av Natos generalsekreterare Javier Solana. Att Nato har ny roll att fylla är i huvudsak ett *auktoritetsargument* som vill visa att interventionen var rättfärdig då Nato är en aktör med världssamfundets bästa för ögonen. Påståendet motiverades genom ett antal olika stödargument. Åter igen togs erfarenheterna från Bosnien upp i P1P4 som är ett *generaliseringsargument* av samma typ som P1P1 och P1P1P3. P2P4 är ett *orsaksargument* som söker förklara nödvändigheten av Natos nya roll, det vill säga att säkerhetsrådets begränsningar i och med det vetot innebär att Nato måste agera även om säkerhetsrådet inte uttryckligen stödjer det. Rysslands representant i säkerhetsrådet protesterade mot att ett veto skulle ha hindrat säkerhetsrådet från att agera då han vidhöll att frågan om en intervention i FRJ aldrig hade legat på säkerhetsrådets agenda. Detta argument, C1P2P4, är också ett *orsaksargument*. Att Nato hade en rätt ("authority") att ingripa i FRJ framhölls av USA:s representant i säkerhetsrådet, och detta är ett *auktoritetsargument*. Det sista stödargumentet, P4P4, får sägas vara ett *motivationsargument* då man försökte visa att Natos målsättningar var de samma som den övriga världens.

4.3.4.2 Bevisvärdering

Att Nato bör spela en ny roll vid sidan om FN och OSSE är främst en normativ frågeställning som i och för sig är *relevant* för interventionen. Natoländernas argumentation har här tydliga beröringspunkter med den *solidariska teorin*. Deras tanke är att Nato skall agera som beskyddare av det internationella samfundets gemensamma värden och agera när FN inte är tillräckligt kraftfullt. Nato är dock en militärallians med ett begränsat antal medlemmar där den viktigaste rollen intas av världens mäktigaste militärmakt USA. *Hållbarheten* av argumentet är därför tveksam. Även om man accepterar att Nato i allmänhet agerar för de värden som FN och OSSE skall skydda, vilket hävdas genom stödargumentet P4P4, är Nato i första hand en militär försvarspakt. Den och dess medlemmar har utan tvekan egna politiska agender som inte nödvändigtvis sammanfaller med det övriga världssamfundets. Om Nato vill bli FN:s eller världssamfundets förlängda arm borde man enligt vår mening underställa sig ett beslutande organ med legitimitet i hela världen. I detta fall agerade man dock utan säkerhetsrådets auktoritet. USA:s representant i säkerhetsrådet hävdade att Nato förbehöll sig rätten att intervensera på den grund att ett sådant beslut hade tagits inom organisationen. Detta stödargument blottar själva huvudproblemet med P4 och anledningen till att vi finner det ohållbart, vilken rätt har Natos att som obunden försvarspakt besluta om intervention i andra länder med endast sin egen auktoritet som rättesnöre?

Vad gäller motargumentet C1P2P4 visade detta på att det inte förts någon debatt i säkerhetsrådet om en intervention och att Nato därför inte kunde hävda att en säkerhetsrådsresolution om en intervention hade blockerats av Ryssland och Kina. Detta påstående är i och för sig formellt hållbart då Natoländerna inte förde fram en sådan resolution till omröstning men samtidigt var det väl känt att Ryssland inte hade accepterat referenser till våldsanvändning i vart fall. (Beckman 2005 s. 210)

4.3.5 P5. FRJ styrs av en ond diktator, Milosevic, och krigshandlingarna tvingades fram av hans agerande

4.3.5.1 Klassificering

Detta argument framhölls speciellt av Storbritanniens premiärminister Tony Blair som en motivering till interventionen. Det får främst anses vara ett *motivationsargument*, då det spelar på mottagarens pathos, det vill säga känslomässig uppfattning, snarare än logos. Stödargumentet P1P5, att det var viktigt att stoppa Milosevic i tid, är även det i grunden ett *motivationsargument*, även om det tillsammans med sin historiska premiss grundar sig i en generalisering, det vill säga att inte upprepa historiens misstag. Även motargumentet C1P5 är ett *motivationsargument*.

4.3.5.2 Bevisvärdering

Huvudargumentet är som ovan konstaterats snarare grundat på känslor än på logik och *hållbarheten* liksom *relevansen* är därför tveksam. Att Milosevic gjort sig skyldig till grova brott, något som nu avgörs i Haag-tribunalen, och att han därmed var ”farlig” är högst troligt. Detta är dock inte i sig helt relevant för bedömningen om Natos militära intervention var rättfärdigad. Det finns ett stort antal diktatorer världen över och de kan troligtvis alla beskrivas som farliga. Att starta krig mot dem är dock oftast inte en god lösning på detta problem. Stödargumentet P1P5 och dess premiss förutsätter att Milosevic hade en agenda likt Hitler att utöka sitt land och att det var nödvändigt att stoppa honom så snart som möjligt. Denna implicita jämförelse, som troligtvis var speciellt viktig i Storbritannien med tanke på dess historia och som också upprepades inför Irakkriget 2003, är dock inte hållbar i alla delar. Kosovokrisen var en kris som utspelade sig inom ett land och oavsett vilka metoder Milosevic använde sig av var det inte ett angreppskrig på en annan nation. Det är dock möjligt att se Milosevic handlingar som en etnisk rensning, likt den Hitler utförde i Tyskland. Detta för oss tillbaka till diskussionen under P1. Vad gäller motargumentet C1P5 är det sant att det är tveksamt att bestraffa en hel befolkning för en människas handlande. Om Nato ville få bort Milosevic kan man tänka sig mer effektiva och mindre kostsamma sätt att avlägsna honom än att starta ett krig. Man skulle till

exempel kunna stödja inhemska oppositionsgrupper. Åter igen är det dock viktigt att påminna om att om Milosevic planerade en etnisk rensning kanske det inte hade funnits tid till denna mer långsiktiga strategi.

4.3.6 C1. Interventionen var inte rättfärdigad då den stred mot FN-stadgan och internationell rätt

4.3.6.1 Klassificering

C1 är ett tydligt *auktoritetsargument* då det hänvisar till FN-stadgan och den övriga folkrätten som norm. Stödargumenten P1C1 och P1P1C1 är förtydliganden av FN-stadgan innehåll, det vill säga att säkerhetsrådet har exklusiva rättigheter att auktorisera våldsanvändning och att Nato-länderna har en skyldighet att prioritera FN-stadgan framför andra skyldigheter. C1C2 var Nato-ländernas huvudsakliga motargument och det baseras på samma grunder som P1, det vill säga att det finns en skyldighet och en juridisk rättighet att ingripa för att förhindra att en humanitär kris utbryter. Argumentet är ämnat att bemöta C1 och det är således även det ett *auktoritetsargument*. Vad gäller C2C1 är detta en klar hänvisning till självförsvarsrätten inom internationell rätt och således ett *auktoritetsargument*.

4.3.6.2 Bevisvärdering

C1, som var det huvudsakliga argumentet som fördes fram av motståndarna till Natos intervention, utgår från en traditionell och bokstavstrogen tolkning av internationell rätt. Tillsammans med stödargumenten P1C1 och P1P1C1 försökte främst Ryssland och Kina fastställa den traditionella synen på internationell våldsanvändning. Detta perspektiv utgår från den *realistiska skolans* grundsyn att icke-interventionsprincipen och icke-våldsprincipen står i centrum och att endast de explicita undantagen som nämns i FN-stadgan, det vill säga självförsvarsrätten och auktorisering av säkerhetsrådet är hållbara. I argumentationen, som fördes främst av Kina och Ryssland, kunde man tydligt återfinna den realistiska skolans fokus på att maktförhållanden styr internationella relationer. Därför var det mycket viktigt att folkrättens grundregler i form av FN-stadgan upprätthålls. Att dessa länder såg frågan som principiellt viktig är lätt att förstå då de kände sig hotade av ett allt starkare och mer handlingskraftigt Nato, där de själva inte hade något inflytande.

Frågan är dock om den traditionella synen på folkrätten är *hållbar* eller om en ny norm baserad på rätten till humanitär intervention har utvecklats eller bör utvecklas? Denna fråga har en faktuell sida som rör folkrättens status vid tiden för Natos intervention 1999 och en normativ sida som kretsar kring vad folkrätten bör innehålla. Vad gäller den faktuell sidan kan vi hänvisa till ovanstående kapitel 2. Här framgår att frågan om humanitär rätt är omstridd än idag. Även om det finns

anhängare till humanitär intervention är det tveksamt om detta synsätt kan anses vara en del av folkrätten. Troligtvis var rätten till humanitär intervention inte en del av folkrätten vid tiden för Natos intervention 1999. Som ovan beskrivits befinner sig dock folkrätten i konstant utveckling och staters agerande och deras uttalande, till exempel i samband med denna debatt, har en direkt effekt på utvecklingen. Diskussionen kring den normativa frågeställningen har därför stor betydelse. Nato-länderna framförde i debatten mycket starka åsikter i linje med den *solidariska skolans* argument. Företrädare för Natoländerna slog gång på gång fast att deras intervention var laglig då den ämnade förhindra en humanitär katastrof. Det finns goda skäl att tillmäta denna argumentation tyngd då det finns åtskilliga instrument för mänskliga rättigheter som är globalt accepterade. Folkmord och etnisk rensning tillhör de förpliktelser som allmänt anses vara bindande för alla stater, så kallade *jus cogens*-regler. Om ett land inte lever upp till dessa förpliktelser och en humanitär katastrof hotar borde andra länder ha en möjlighet att förhindra denna katastrof. Då den allmänna utvecklingen inom internationella relationer går mot ett allt större erkännande av de mänskliga rättigheterna är det en logisk utveckling att skyddet för dessa rättigheter blir alltmer gränslöst.

Rätten till självförsvar, C2C1, fördes fram av den brittiska representanten vid säkerhetsrådet i debatten som pågick vid antagandet av resolution 1203. Han hänvisade troligen till de brittiska medborgarna vid OSSE-gruppen i Kosovo. Argumentets *hållbarhet* kan ifrågasättas då en intervention i ett land knappast kan motiveras folkrättsligt enbart på grund av att ett antal medborgare från det intervenerande landet hotades. Speciellt om dessa medborgare befinner sig i landet på eget bevåg och har möjligheter att resa därifrån framstår detta argument som ohållbart. Det fördes inte fram vid senare debatter eller av Natos representanter.

4.3.7 C2. Kosovokonflikten är en intern konflikt och bör således hanteras inom FRJ

4.3.7.1 Klassificering

Det andra huvudargumentet som fördes fram av motståndarna till Natos intervention var att situationen i Kosovo var intern och att utomstående då inte hade behörighet att agera. Detta är ett *auktoritetsargument* då man hänvisar till det enskilda landet som den enda möjliga auktoriteten inom sina gränser. Stödargumentet PIC2 var att utomstående aldrig skulle blanda sig i interna konflikter. Den underliggande premissen för detta antagande är en strikt tolkning av suveränitetsprincipen, där denna ses som en *auktoritet* som ger absolut diskretion för ett lands agerande inom sina gränser. Förespråkarna av Natos intervention hävdade att brott mot de mänskliga rättigheterna inte var att anse som en intern angelägenhet. Motståndarnas auktoritetskälla, suveränitetsprincipen, gavs därmed en annan uttolkning.

4.3.7.2 Bevisvärdering

I FN-stadgans artikel 2 (7) kan man utläsa att inget i stadgan skall auktorisera FN att ingripa i saker som huvudsakligen ligger inom ett lands suveränitet. Kapitel sju-förfaranden av säkerhetsrådet är det enda uttryckliga undantaget från detta. Detta torde tala för C2:s *hållbarhet* då förbudet för FN att agera även torde omfatta andra länder och Nato. Motargumentet C1C2 försöker dock påvisa att brott mot de mänskliga rättigheterna inte längre kan anses som en intern angelägenhet. Som beskrivits ovan befinner sig folkrätten i ständig utveckling och det som uppfattades som en intern angelägenhet vid tiden för FN:s födelse behöver inte nödvändigtvis uppfattas på samma sätt idag. Vad gäller de mänskliga rättigheterna har dessa fått ett successivt större utrymme i internationella förhållanden de senaste femtio åren. Vissa delar av dessa regler är så kallad *jus cogens*- eller *erga omnes*-förpliktelser idag. FN agerar också allt oftare internationellt för att främja de mänskliga rättigheterna även utan säkerhetsrådets medverkan. Den *realistiska* synen som ser staten som den enda legitima aktören inom sitt område har därför fått ge vika inom vissa områden. Det är därför inte rimligt att idag anse att etnisk rensning, som inte officiellt accepteras av något land, skulle ligga inom den nationella statens suveränitet. Motargumentet, C1P2, som framfördes med stor tydlighet, att brott mot de mänskliga rättigheterna inte kan vara en intern angelägenhet, har vunnit stort stöd inom internationella relationer. Som ett exempel på kan man framhålla Wienkonferensen 1993 där 171 länder skrev under ett dokument som stadgade att alla mänskliga rättigheter är universella och att alla länder har en skyldighet att upprätthålla dem och att världssamfundet har rätt att granska ingångna avtal om skydd av dessa rättigheter (Svenska FN-förbundets hemsida). Vi anser inte att C2 eller dess stödargument är *hållbara*.

5 Slutsats

I vår ovanstående genomgång av argumentationen kring Natos intervention fann vi att det mest hållbara argumentet för en intervention var P1, det vill säga humanitära skäl. Detta argument framfördes vid åtskilliga tillfällen. Anledningen till att vi finner det hållbart är att det fanns tydliga indikationer på att någon form av etnisk rensningsprocess pågick och att dessa inte kunde stoppas utan ett direkt ingripande. Dessutom har tidigare exempel, till exempel angående situationerna i Bosnien och Rwanda, visat på vikten av att ingripa tidigt för att förhindra övergreppens omfattning. Av de övriga argumenten hade även P2 en viss hållbarhet då situationen skulle kunna ha inneburit ett hot mot fred och säkerhet. Samtidigt var även motargumentet, att Natos agerande i sig var ett hot, hållbart. Vi anser inte att de övriga argumenten Nato förde fram var hållbara. Vad gäller motargumenten var C1 och C1P1, som grundade sig på en traditionell tolkning av internationell rätt, även dessa hållbara utifrån ett traditionellt perspektiv på internationella relationer.

I vår genomgång av denna debatt kunde vi tydligt identifiera ståndpunkter från de teoretiska skolorna, realismen och solidarisk teori. Nato och dess allierade använde sig genomgående av den solidariska teorins syn på internationella relationer där en stats suveränitet är begränsad och där det finns en skyldighet för alla stater att respektera en viss nivå av mänskliga rättigheter. Motståndarna till interventionen använde sig till stor del av den realistiska skolans argumentation och poängterade vikten av att den traditionella folkrätten upprätthölls med en stark betoning på suveränitet och icke-interventionsprincipen.

Natoländerna använde sig även av argument som inte var direkt kopplade till humanitär intervention utan mer återspeglade det faktum att Natoländerna i kraft av sin militära maktposition hade möjlighet att agera på egen hand.

Den slutgiltiga bedömningen av hållbarheten av de argument som vi funnit vara viktigast är enligt vår mening beroende på vilken grundhållning man intar mellan de teoretiska skolorna. Båda skolorna har starka normativa grunder, i huvudsak kan man uttrycka det som att den realistiska skolan prioriterar folkrätten och staten medan den solidariska skolan tar sin utgångspunkt i individernas villkor och de mänskliga rättigheterna. Valet är dock inte så enkelt som att antingen prioriterar stater eller människor, den realistiska skolan skulle till exempel kunna peka på alla de konflikter och allt våld som skulle ha undvikits om stater hade respekterat de folkrättsliga reglerna fullt ut. Debatten mellan dessa skolor är en konstant pågående process som kommer att forma folkrätten och internationella relationer mellan stater under en lång tid framöver.

Vårt val av metod innebar att vi begränsade oss till att studera debatten utan att fördjupa oss i de faktiska omständigheterna. Det vill säga vi har varken analyserat de verkliga händelseförloppen rörande konflikten i Kosovo eller

orsakerna bakom aktörernas handlande. Vi har endast studerat den officiella argumentationen i frågan. Vi har således inte kunnat klarlägga och analysera eventuella icke officiella argument och faktorer som kan ha motiverat parternas agerande. Detta innebär följaktligen att vi inte har tagit upp frågor rörande faktiska maktrelationer länderna emellan samt eventuella bakomliggande statsintressen som kan ha spelat in.

6 Referenser

- Aggestam, Karin. 2004. "Inledning: Teoritraditioner om rättfärdiga krig", kap. 1 i Aggestam, Karin (red.). *(O)Rättfärdiga krig*. Lund: Studentlitteratur.
- Beckman, Olof. 2005. *Armed Intervention, Pursuing Legitimacy and the Pragmatic Use of Legal Argument*. Doktorsavhandling vid Lunds universitet.
- Bergström, Göran och Boréus, Kristina. 2000. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig analys*. Lund: Studentlitteratur.
- Dunne, Timothy. 1997. "Realism", kap. 6 i Baylis, John och Smith, Steve (red.). *The Globalization of World Politics*. New York: Oxford University Press Inc.
- Goldmann, Kjell. 1999. "Politikens internationalisering- introduktion", kap. 1 i Goldmann, Kjell - Hallenberg, Jan - Jacobsson, Bengt - Mörth, Ulrika - Robertson, Alexa. *Politikens Internationalisering*. Lund: Studentlitteratur.
- Gray, Christine. 2003. "The Use of Force and the International Legal Order", kap. 18 i Evans, Malcolm D. (red.). *International Law*. New York: Oxford University Press Inc.
- Merrills, John. 2003. "The Means of Dispute Settlement", kap. 16 i Evans, Malcolm D. (red.). *International Law*. New York: Oxford University Press Inc.
- Shelton, Dinah. 2003. "International Law and 'Relative Normativity'", kap. 4 i Evans, Malcolm D. (red.). *International Law*. New York: Oxford University Press Inc.
- Svenska FN-förbundets hemsida. <http://www.sfn.se/page.asp?nodeId=190>. 2005-05-23
- Thirlway, Hugh. 2003. "The Sources of International Law as a Consensual Bond", kap. 3 i Evans, Malcolm D. (red.). *International Law*. New York: Oxford University Press Inc.
- Wheeler, Nicholas J. och Bellamy, Alex J. 2001. "Humanitarian Intervention and World Politics", kap. 22 i Baylis, John och Smith, Steve (red.). *The Globalization of World Politics*. Andra upplagan. New York: Oxford University Press Inc.
- White, Nigel. 2003. "Countermeasures and Sanctions", kap. 15 i Evans, Malcolm D. (red.). *International Law*. New York: Oxford University Press Inc.

Bilaga

P1. Det var en humanitär nödvändighet och skyldighet att ingripa i FRY då det begicks övergrepp mot befolkningen i Kosovo.

NATO has been forced to take military action because all other means of preventing a humanitarian catastrophe have been frustrated by Serb behaviour.

Sir Jeremy Greenstock (Storbritannien) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 12).

P1P1. Erfarenheterna från Bosnien-Herzegovina visade att ett ingripande var nödvändigt för att förhindra övergrepp.

Drawing lessons from the tragedy that took place in Bosnia and Herzegovina, France and its partners in the Contact Group mobilized very early to react to the crisis in Kosovo, the Federal Republic of Yugoslavia.

Mr. Dejammet (Frankrike) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 8).

P2P1. Hundratusentals personer i Kosovo hade jagats på flykt av FRY:s regeringsstyrkor.

Even today Federal Republic of Yugoslavia forces are pressing their offensive against civilians, burning and looting, and attacking Kosovar Albanian political leaders. Some 60,000 people have been forced to flee their homes since the last round of peace talks began in France, and that number is increasing daily. It stands now at more than 250,000 displaced persons — one in 10 of Kosovo's population. This is a humanitarian catastrophe.

Mr. Burleigh (USA) i säkerhetsrådsdebatten den 26 mars 1999 (S/PV.3989, s. 4).

P3P1. Nato förde inte ett krig mot FRY utan endast ett krig för att förhindra övergreppen.

Let me be clear: NATO is not waging war against Yugoslavia.

Pressmeddelande av Natos generalsekreterare Javier Solana den 23 Mars 1999.

C1P1. Argument som syftar till att rättfärdiga Natos agerande på humanitära grunder var inte relevanta då ingripandet var en olaglig aggression enligt internationell rätt.

Attempts to justify the NATO strikes with arguments about preventing a humanitarian catastrophe in Kosovo are completely untenable. Not only are these attempts in no way based on the Charter or other generally recognized rules of international law, but the unilateral use of force will lead precisely to a situation with truly devastating humanitarian consequences. Moreover, by the terms of the definition of aggression adopted by the General Assembly in 1974, “No consideration of whatever nature, whether political, economic, military or otherwise, may serve as a justification for aggression”. (*General Assembly resolution 3314 (XXIX), annex, article 5, para. 1*)

Mr. Lavrov (Ryssland) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, ss. 2-3).

P2. Natos agerande var nödvändigt då situationen i Kosovo var ett hot mot fred och säkerhet.

In adopting this resolution, the Security Council sends an unmistakable message: that by acting under Chapter VII of the Charter, the Council considers that the situation in Kosovo constitutes a threat to international peace and security in the Balkans region. It says to Belgrade that repression in Kosovo will not be tolerated by the international community; and to the Kosovar side, it says that terrorism — in whatever guise and for whatever purpose — is unacceptable.

Mr. Richmond (Storbritannien) i säkerhetsrådsdebatten den 31 mars 1998 efter antagandet av resolution 1160 (S/PV.3868 s. 12).

P1P2. Situationen hotade att sprida sig och orsaka väpnade konflikter på Balkan.

The continuing offensive by the Federal Republic of Yugoslavia is generating refugees and creating pressures on neighbouring countries, threatening the stability of the region.

Mr. Burleigh (USA) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 4).

C1P2. Natos agerande innebar i sig självt ett hot mot fred och säkerhet.

The aggressive military action unleashed by NATO against a sovereign State without the authorization and in circumvention of the Security Council is a real threat to international peace and security and a gross violation of the United Nations Charter and other basic norms of international law.

Mr. Lavrov (Ryssland) i säkerhetsrådsdebatten den 26 mars 1999 (S/PV.3989, s. 5).

P1C1P2. Om Natos agerande skulle accepteras av det internationella samfundet skulle detta vara en farlig föregångare som innebar att andra länder kunde attackeras nästa gång.

The Government of my country extends an urgent appeal to all States to categorically oppose the current aggression of NATO and the United States of America against the Federal Republic of Yugoslavia. If the aggression is not stopped, the precedent of such unpunished aggression will, sooner or later, lead to aggression against a number of other, smaller and medium-sized countries. The real question is: Which country is next?

Mr. Jovanovic´ (FRY) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 14).

P3. Interventionen var rättfärdigad då FRY brutit mot sina förpliktelser enligt säkerhetsrådets resolutioner.

In October 1998, Belgrade entered into agreements and understandings with the North Atlantic Treaty Organization (NATO) and the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) to verify its compliance with Security Council demands, particularly on reduction of security forces, cooperation with international observers, cooperation with humanitarian relief agencies and negotiations on a political settlement for substantial autonomy. Belgrade has refused to comply.

Mr. Burleigh (USA) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 4).

P1P3. Hot om våld och fullföljandet av sådana hot var nödvändigt för att få länder att efterfölja internationella förpliktelser.

In a series of resolutions, most recently resolutions 1199 (1998) and 1203 (1998), the Security Council has called on Belgrade to end actions against the civilian population and withdraw security forces responsible for repression, to cooperate with organizations engaged in humanitarian relief and to pursue a negotiated settlement. But Belgrade has rejected all of the Security Council's demands, and continues to act in defiance of the expressed will of the Council. In these circumstances, when diplomacy has failed, do we react just with further words?

Sir Jeremy Greenstock (Storbritannien) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 11).

P1P1P3. Erfarenheterna från Bosnien visade att hot om våld var nödvändiga.

One lesson that we have learned from Bosnia, and which we are now applying in Kosovo, is that diplomacy can often only succeed when it is backed up with the credible threat of military force. That is why we are ready to act if President Milosevic does not show a more flexible and constructive attitude to the crisis in Kosovo at the Peace Talks which resume in Paris today.

Uttalande av Javier Solana vid "the Council on Foreign Relations Washington" den 15 mars 1999 ("NATO: Ready to Meet the Challenges Ahead").

C1P3. Säkerhetsresolutionerna som antogs med anledning av situationen i Kosovo innehöll inga paragrafer om våldsanvändning.

We believe that the resolution just adopted does not entail any authorization to use force or to threaten to use force against the Federal Republic of Yugoslavia, nor should it in any way be interpreted as authorizing the use of force or threatening to use force against the Federal Republic of Yugoslavia.

Mr. Quin Huasun (Kina) i säkerhetsrådsdebatten den 24 oktober 1998 efter antagandet av resolution 1203 (S/PV. 3937 p. 14).

C1P1P3. Natos agerande var kontraproduktivt då det förstörde förutsättningarna för förhandlingarna mellan parterna.

The enormous quantity of complicated work done by the international community has now been dealt a very powerful, a very grave and probably an irrevocable blow.

Mr. Lavrov (Ryssland) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 3).

C2P1P3. Alla fredliga metoder hade inte uttömts.

NATO's decision to use military force is particularly unacceptable from any point of view because the potential of political and diplomatic methods to yield a settlement in Kosovo has certainly not been exhausted.

Mr. Lavrov (Ryssland) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 3).

P4. Nato hade en ny roll att i denna typ av fall agera vid sidan om FN och OSSE för att stärka fred och säkerhet.

The conflict in Kosovo provides us with an example of the kind of security challenges that we are likely to face after the end of the Cold War. It underlines a need for the right instruments and approaches for effective crisis management. The Alliance is responding to this need. We are currently engaged in developing our capabilities for crisis management, while preserving the Alliance's traditional core function of collective defence. A revised Strategic Concept will be a central feature of the Washington Summit in April.

Natos generalsekreterare Javier Solana uttalar sig vid the Aspen Institute, Berlin den 1 februari 1999 ("NATO: A Strategy for the 21st Century").

P1P4. Erfarenheterna från Kosovo och Bosnien visade på nödvändigheten av detta.

NATO has demonstrated that it is ready and able to play its full part in this emerging system of mutually reinforcing institutions. In Kosovo, its cooperation with the

OSCE offers new hope for a peaceful resolution of the crisis. In Bosnia, it has proven essential in creating a safe environment and thus the basic conditions for long term reconstruction.

But NATO's role goes beyond Bosnia. By admitting new members, NATO helps erase old dividing lines and projects confidence to the new democracies to our east. By creating ever-closer ties with non-member countries, NATO has planted the seeds of a new security culture across the Euro-Atlantic area.

Natos generalsekreterare Javier Solana uttalar sig vid "Symposium on the Political Relevance of the 1648 Peace of Westphalia", Münster den 12 november 1998 ("Securing Peace in Europe").

P2P4. Det var inte möjligt att agera direkt genom FN då Ryssland och Kina hade blockerat detta. Nato var därför nödgat att agera.

Since then, however, at every critical juncture Russia has somehow succeeded in making the pressure less credible, so that in the end NATO had no choice but to make good on its threat, which was initially meant to bring about a peaceful solution to the Kosovo crisis. It is legitimate to make a threat hoping that it need never be carried out, but ultimately one must also be prepared to bring a threat into effect.

Mr. van Walsum (Nederländerna) i säkerhetsrådsdebatten den 26 mars 1999 (S/PV.3989, s. 4).

P3P4. Nato hade rätt att besluta om interventioner i andra länder.

The NATO allies, in agreeing on 13 October to the use of force, made it clear that they had the authority, the will and the means to resolve this issue. We retain that authority.

Mr. Burleigh (USA) i säkerhetsrådsdebatten den 24 oktober 1998 efter antagandet av resolution 1203 (S/PV. 3937 p. 15).

P4P4. Natos agerande stödde det internationella samfundets mål i Kosovo, det vill säga att skapa ett fredligt, multietniskt och demokratiskt Kosovo.

NATO's military action against the FRY supports the political aims of the international community: a peaceful, multi-ethnic and democratic Kosovo in which all its people can live in security and enjoy universal human rights and freedoms on an equal basis. In this context, we welcome the statement of the UN Secretary-General of 9th April and the EU Council Conclusions of 8th April.

Uttalande av det Nordatlantiska rådets extraordinära ministermöte i Natos högkvarter i Bryssel, den 12 april 1999.

C1P2P4. Inget försök gjordes att hantera situationen i säkerhetsrådet. Påståendet att ett agerande av säkerhetsrådet skulle ha blockerats av permanenta medlemmar är alltså inte korrekt.

The second clarification that I wanted to make has to do with the statement made by some of our colleagues to the effect that NATO's actions became inevitable because one or two of the permanent members of the Security Council had blocked action in the Council. That is simply not correct, for one simple reason: no proposals on this topic were introduced in the Security Council by anyone. There was never any draft resolution; there were no informal discussions, not even in the corridors — at least not with one permanent member of the Security Council, namely, Russia. Those discussions never took place. I am not saying what the results of those discussions were, but to state now that one or two permanent members of the Security Council blocked action in the Council is simply, diplomatically speaking, not true.

Mr. Lavrov (Ryssland) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 13).

P5. FRY styrdes av en ond diktator, Milosevic, och krigshandlingarna tvingades fram av hans agerande.

President Milosevic carries a direct responsibility. If he ignores those obligations and continues to pursue military repression, the international community will respond and will respond vigorously. By acting under Chapter VII of the United Nations Charter and by explicitly characterizing the deterioration of the situation in Kosovo as a threat to peace and security in the region, the Security Council is putting President Milosevic on notice that he will be held accountable for his actions. He would be wise to take heed.

Sir Jeremy Greenstock (Storbritannien) i säkerhetsrådsdebatten den 23 september 1998 efter antagandet av resolution 1199 (S/PV.3930 s. 4).

P1P5. Om han inte stoppas omedelbart kommer det att bli ännu mer kostbart att stoppa honom senare.

This is a just war, based not on any territorial ambitions but on values. We cannot let the evil of ethnic cleansing stand. We must not rest until it is reversed. We have learned twice before in this century that appeasement does not work. If we let an evil dictator range unchallenged, we will have to spill infinitely more blood and treasure to stop him later.

Tal av Storbritanniens premiärminister Tony Blair den 24 april 1999. Tillgängligt på www.number-10.gov.uk/output/Page1297.asp.

C1P5. Det var inte motiverat att starta ett krig enbart på grund av en mans ovilja att följa det internationella samfundets krav.

How many people must be killed, how many people must be left homeless, how many countries must be destabilized in order to punish one single person?

Mr. Lavrov (Ryssland) i säkerhetsrådsdebatten den 8 maj 1999 (S/PV.4000, s. 3).

C1. Interventionen var inte rättfärdigad då den stred mot FN-stadgan och internationell rätt.

Today, 24 March, the North Atlantic Treaty Organization (NATO), with the United States in the lead, mobilized its airborne military forces and launched military strikes against the Federal Republic of Yugoslavia, seriously exacerbating the situation in the Balkan region. This act amounts to a blatant violation of the United Nations Charter and of the accepted norms of international law. The Chinese Government strongly opposes this act.

Mr. Qin Huasun (Kina) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars (S/PV.3988, s. 12).

P1C1. Säkerhetsrådet hade exklusiva rättigheter att auktorisera våldsanvändning och Nato hade således ej rätt att besluta om en intervention, vilket uttryckligen stadgades i artikel 53 av FN-stadgan.

The decision to attack an independent country has been taken outside the Security Council, the sole body responsible, under the Charter of the United Nations, for maintaining international peace and security. This blatant aggression is a flagrant violation of the basic principles of the Charter of the United Nations and is in direct contravention of its Article 53, paragraph 1, which states that, "no enforcement action shall be taken under regional arrangements or by regional agencies without the authorization of the Security Council".

Mr. Jovanovic´ (FRY) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars (S/PV.3988, ss. 13-14).

P1P1C1. Enligt FN-stadgans artikel 103 var FN:s medlemsstater skyldiga att prioritera FN-stadgan framför andra skyldigheter.

The members of NATO are not entitled to decide the fate of other sovereign and independent States. They must not forget that they are not only members of their alliance, but also Members of the United Nations, and that it is their obligation to be guided by the United Nations Charter, in particular its Article 103, which clearly establishes the absolute priority for Members of the Organization of Charter obligations over any other international obligations.

Mr. Lavrov Ryssland i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars (S/PV.3988, s. 2).

C1C1. Det fanns en skyldighet och en juridisk rättighet att ingripa med väpnade medel för att förhindra humanitära katastrofer.

The action being taken is legal. It is justified as an exceptional measure to prevent an overwhelming humanitarian catastrophe.

Sir Jeremy Greenstock (Storbritannien) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 12).

C2C1. Det fanns en rättighet för Nato att beskydda de egna medborgarna i Kosovo, det vill säga en självförsvarsrätt.

The Federal Republic of Yugoslavia has guaranteed the freedom of movement of the Mission as well as its safety and security. We shall hold it to these guarantees. No one should be in any doubt that we will use to the full our inherent right to protect our nationals if they are in danger, and the right under this draft resolution to take action to ensure their safety and freedom of movement.

Sir Jeremy Greenstock (UK) i säkerhetsrådsdebatten den 24 oktober 1998 efter antagandet av resolution 1203 (S/PV. 3937 p. 13).

C2. Kosovokonflikten var en intern konflikt och borde således ha hanterats inom FRY.

The question of Kosovo, as an internal matter of the Federal Republic of Yugoslavia, should be resolved among the parties concerned in the Federal Republic of Yugoslavia themselves

Mr. Qin Huasun (Kina) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars (S/PV.3988, s. 12).

P1C2. Utomstående bör aldrig blanda sig i interna konflikter.

We have always stood for the peaceful settlement of disputes through negotiations, and are opposed to the use or threat of use of force in international affairs and to power politics whereby the strong bully the weak. We oppose interference in the internal affairs of other States, under whatever pretext or in whatever form.

Mr. Qin Huasun (Kina) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars (S/PV.3988, s. 12).

C1C2. Brott mot de mänskliga rättigheterna är inte en intern angelägenhet.

The actions of the Federal Republic of Yugoslavia also violate its commitments under the Helsinki Final Act, as well as its obligations under the international law of human rights. Belgrade's actions in Kosovo cannot be dismissed as an internal matter.

Mr. Burleigh (USA) i säkerhetsrådsdebatten den 24 mars 1999 (S/PV.3988, s. 4).

Alla säkerhetsrådsdebatter är tillgängliga på FN:s hemsida www.un.org/Depts/dhl/resguide/scspeech.htm. Alla uttalanden av Nato-representanter är tillgängliga på Nato:s hemsida www.nato.int.